

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: – Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2005 betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het integraal waterbeleid in uitvoering van Titel I van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat de samenstelling en de opdrachten van de CIW betreft
– Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met dit voorontwerp besluit worden de samenstelling van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid uitgebreid en de opdrachten ervan geactualiseerd. Taken over droogte en circulair water als onderdeel van integraal waterbeleid worden toegevoegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsvelden: Omgeving en natuur, Klimaat

Bevoegdheden: het leefmilieu en het waterbeleid, de landinrichting en het natuurbehoud

Met dit voorontwerp willen we bijdragen tot het bereiken van de volgende operationele doelstellingen uit de Beleidsnota Omgeving 2019-2024:

- SD3/OD 3 uitvoeren van het Actieplan Droogte en Wateroverlast;
- SD6/OD 1 evolueren naar een efficiëntere governance.

Met dit voorontwerp willen we bijdragen tot het bereiken van de volgende operationele doelstelling uit de Beleidsnota Klimaat 2019-2024: SD4/OD 5 klimaatadaptatie wordt een leidend principe in het integraal waterbeleid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaand voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2020-270 van 10 juli 2020.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

De veranderingen in de weerspatronen door de impact van de klimaatsverandering hebben tot gevolg dat steeds vaker periodes van hevige regenval afgewisseld zullen worden met langere periodes van droogte.

Ingrijpen bij waterschaarste is momenteel diffuus geregeld. Er is de politiebevoegdheid van gouverneur en burgemeester en de mogelijkheid om het gebruik van drinkwater te beperken op vraag van of na advies van drinkwatermaatschappijen (art. 14/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002 houdende reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie). Er wordt gewerkt aan een regeling voor captatie van water uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten waar tevens voor minister, gouverneur en burgemeester mogelijkheden voorzien zijn om in te grijpen bij waterschaarste en droogte. Er is de regeling rond watervang voor captaties uit bevaarbare waterlopen waar de waterbeheerder bij waterschaarste en droogte kan ingrijpen in het belang van de scheepvaart.

Afstemming van maatregelen en coördinatie van de ingrepen is dan ook op zijn plaats. Dit gebeurt momenteel in de praktijk al in de droogtecommissie, maar dit is momenteel nog niet formeel geregeld. Gelet op het belang van de adviezen van de droogtecommissie, is het wenselijk dit wel te regelen.

Een aantal coördinerende taken rond een preventieve aanpak van waterschaarste en droogte is momenteel al opgenomen in het takenpakket van de CIW, zoals onder meer bij de taken rond de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen en de richtlijnen en nadere regels voor de watertoets.

Het is dan ook wenselijk de taken van de CIW aan te vullen met het organiseren van de droogtecommissie ten behoeve van het coördineren en afstemmen van alle initiatieven bij waterschaarste en droogte, en het verlenen van advies ter zake op vraag van de minister en andere relevante overheden. Op die manier wordt het initiatief geformaliseerd dat in de zomer 2017 genomen werd om de CIW aan te duiden als droogtecoördinator.

Een van de belangrijke maatregelen die ons moeten wapenen tegen waterschaarste, is om extra in te zetten op "circulair water". Circulair water focust op het hele watersysteem én de waterketen en baseert zich op volgende principes: bescherm en versterk het natuurlijk kapitaal, efficiënt gebruik en hergebruik, en voorkom negatieve neveneffecten. Gelet op de vele betrokkenen in dit thema, is het ook hier wenselijk om aan de CIW de taak toe te bedelen om het beleid over circulair water te coördineren..

Om dit alles te kunnen realiseren, is het wenselijk de samenstelling van de CIW uit te breiden met nieuwe leden betrokken bij het integraal waterbeleid, én om sterker in te zetten op de netwerkfunctie om ook andere relevante actoren actief te betrekken bij haar taken.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

ARTIKEL 1

De taken van de CIW worden uitgebreid met taken inzake droogte en circulair water.

Zoals in de algemene toelichting aangegeven werd, is ingrijpen bij waterschaarste momenteel diffuus geregeld. Meerdere instanties hebben bevoegdheden gebaseerd op diverse regelgeving en met betrekking tot verschillende materies van het waterbeleid.

Afstemming van maatregelen en coördinatie van de ingrepen is dan ook op zijn plaats. In artikel 13° wordt de rol van CIW als droogtecoördinator geformaliseerd door de diverse relevante taken op te nemen in het takenpakket. Alle betrokken overheden, waterbeheerders en drinkwatermaatschappijen zijn vertegenwoordigd in de CIW of zullen dit zijn na de goedkeuring van artikel 2 van het voorliggend besluit. De samenstelling en werking van de droogtecommissie wordt door de CIW in het huishoudelijk reglement geregeld.

De mogelijkheid om advies te vragen kan de samenwerking van de diverse instanties met taken inzake waterschaarste en droogte versterken waardoor de taken van coördinatie en afstemming gemakkelijker vervuld kunnen worden. Het staat hen vrij om advies te vragen, zodat de drempel om vragen te stellen aan CIW zo laag mogelijk blijft. Er wordt niet gekozen voor een verplicht advies, omdat dat de autonomie en eigen verantwoordelijkheid van de diverse betrokkenen te zeer zou kunnen beknotten.

Meer inzetten op “circulair water” wordt gezien als een belangrijke maatregel om ons beter te wapenen tegen waterschaarste. Circulair water hangt samen met en maakt deel uit van de decretaal omschreven taak van de CIW uit artikel 1.5.2.2, §2 van het decreet van 18 juli 2003 houdende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, namelijk “De CIW is bevoegd voor de voorbereiding, de planning, de controle en de opvolging van het integraal waterbeleid op het niveau van het Vlaamse Gewest”. Het is dan ook logisch om de lijst van taken voor de CIW uit te breiden met het coördineren van het beleid rond circulair water. Hierdoor wordt eveneens de taakstelling van de CIW in relatie tot Vlaanderen Circulair (thema water) verduidelijkt. Dankzij de multidisciplinaire en beleidsdomeinoverschrijdende samenstelling van de CIW zit heel wat kennis daar verzameld die nodig is om het beleid over circulair water binnen de overheidscontext te coördineren.

ARTIKEL 2

In de vernieuwde werking wil de CIW een meer gecoördineerde aanpak bewerkstellingen zowel van het waterbeleid en -beheer, als van de waterketen, de types watergebruik en -functies. Daarvoor moet de samenstelling van de CIW uitgebreid worden met nieuwe leden betrokken bij het integraal waterbeleid.

Het gaat met name om een bijkomende vertegenwoordiger van de waterketenbeheerders, namelijk de n.v. Aquafin. De overige waterketenbeheerders worden reeds vertegenwoordigd via Aquaflanders.

Gelet op de impact van het mestbeleid op de oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit, en een integraal waterbeleid dus ook een interactie met het mestbeleid noodzaakt, is het nodig om een vertegenwoordiger van VLM in de schoot van de CIW op te nemen.

Wat de bevaarbare waterlopen en het kustwater (met inbegrip van de toegang tot de havens) betreft, is een uitbreiding met een vertegenwoordiger van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust gepast.

Gelet op het belang van groenblauwe dooradering om de doelstellingen van het integraal waterbeleid lokaal te kunnen realiseren, is het wenselijk om een vertegenwoordiger van VLINTER (het samenwerkingsverband van de Vlaamse intergemeentelijke verenigingen voor streekontwikkeling en de VVSG) op te nemen.

Tot slot bleek een bijkomende vertegenwoordiger vanuit de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in de CIW noodzakelijk. Tot nog toe zit slechts één lid van de VMM in de CIW, in de functie van voorzitter. Vermits van de voorzitter een onafhankelijke rol wordt verwacht, maar ook het inbrengen van de standpunten van de VMM gezien haar decretale opdrachten van belang is, is het voorzien van een bijkomend lid van de VMM nodig.

In de vernieuwde werking wil de CIW o.m. een meer gecoördineerde aanpak van het waterbeleid en -beheer, de waterketen, als de watergebruiken en -functies bewerkstellingen. Daarvoor moet de samenstelling van de CIW uitgebreid worden met nieuwe leden betrokken bij het integraal waterbeleid. Daarnaast wordt ook de interne werking vernieuwd. Een meer projectgerichte werking moet een meer flexibele en daadkrachtige CIW garanderen. De optimalisatie van de interne werking kan gebeuren binnen de huidige wettelijke contouren: artikel 9 van het besluit van 9 september 2005 voorziet dat de CIW haar eigen werking kan regelen in een huishoudelijk reglement. Daarvoor is derhalve geen aanpassing van de regelgeving nodig.

Goed en voldoende water, is een verantwoordelijkheid van ons allen. Het is dan ook belangrijk dat we alle relevante kennis en expertise samenbrengen om het integraal waterbeleid op een hoger niveau te tillen. In functie van co-creatie en draagvlakcreatie wordt de betrokkenheid van de stakeholders (middenveld en kennis- en onderzoeksinstituten) bij de CIW-werking en het waterbeleid dan ook versterkt.

De samenwerking en het overleg met de stakeholders wordt georganiseerd via periodiek overleg met de strategische adviesraden onder de vorm van een klankbordgroep, platformwerking waarbij verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact gebracht worden, een gerichte deelname aan projectgroepen voor specifieke thema's/dossiers en de organisatie van stakeholder-ontmoetingsessies onder coördinatie van de betrokken CIW leden.

Deze verdergaande betrokkenheid van stakeholders kan gebeuren binnen de huidige wettelijke contouren. Een aanpassing van de regelgeving is dus niet nodig.

ARTIKEL 3

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit besluit heeft geen rechtstreeks financiële weerslag.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 2 juli 2020.

De inspectie van financiën formuleerde enkele bedenkingen bij de doelmatigheid van voorliggend ontwerp van besluit.

- Met betrekking tot het feit dat niet voorzien wordt in een verplicht advies door de droogtecommissie teneinde niet te sterk in te grijpen op de autonomie en de verantwoordelijkheid van de diverse actoren, lijkt het de inspectie van financiën nuttig "om na te gaan of op termijn een effectief, efficiënt en zorgvuldig optreden tegen waterschaarste en

droogte mogelijk is zonder dat op welke wijze ook ingegrepen wordt op de autonomie en de verantwoordelijkheden van de vele actoren die bij dit beleid betrokken zijn. “.

In functie van een effectief, efficiënt en zorgvuldig optreden, worden de adviezen van de droogtecommissie voorbereid binnen een ondersteunende projectgroep droogte, waarin alle betrokken actoren vertegenwoordigd zijn. Een draaiboek voor de coördinatie bij waterschaarste en droogte wordt permanent geoptimaliseerd op basis van nieuw beschikbare data en instrumenten, nieuwe inzichten en opgedane ervaringen. Het verkennen van bijkomende mogelijkheden en instrumenten voor de verdere uitbouw van een effectief en efficiënt droogterisicobeheer is een constant aandachtspunt.

- Met betrekking tot de uitbreiding van de CIW stelt de inspectie van financiën zich de vraag of “een commissie van die omvang voldoende snel en slagkrachtig kan optreden om het beleid daadkrachtig te ondersteunen.”. Het lijkt de inspectie van financiën dan ook nuttig dat VMM nagaat of de CIW niet op een andere wijze moet georganiseerd worden om de slagkracht en daadkracht van de commissie te verzekeren en te versterken.

De CIW-commissie wordt ondersteund door een interne werking die dossiers en beslissingen voor de commissie voorbereidt. Naast een uitbreiding van de CIW-commissie wordt momenteel ook de interne CIW-werking vernieuwd. De nota werd op dit punt verduidelijkt.

Vermits dit besluit geen rechtstreekse financiële weerslag heeft, is het advies van de minister bevoegd voor het budgettair beleid niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Nu reeds worden de nieuw toe te voegen leden van de CIW officieus geconsulteerd in dossiers die hen aanbelangen, zodat dit besluit louter een bevestiging inhoudt van een praktijk die reeds bestond. Hierdoor mag verwacht worden dat de werklast niet zal stijgen. De taken inzake coördinatie bij droogte worden reeds sinds de zomer van 2017 uitgeoefend op vraag van de toenmalige minister van Leefmilieu, zodat het besluit louter een bevestiging inhoudt van een praktijk die reeds bestond. Hierdoor mag verwacht worden dat de werklast niet zal stijgen. De taak inzake circulair water is nieuw, maar aspecten van circulair water kwamen reeds aan bod in de bestaande werking van de CIW in het kader van droogte, duurzaam watergebruik,..... waardoor verwacht mag worden dat de impact van deze nieuwe taak op het personeel van de Vlaamse overheid beperkt zal blijven.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen impact op de lokale en provinciale besturen. Het feit dat droogtemaatregelen gecoördineerd zullen worden door de CIW kan mogelijks een vermindering van de werklast voor die besturen met zich mee brengen.

4. VERDER TRAJECT

Over dit ontwerpbesluit wordt het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State gevraagd.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2005 betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het integraal waterbeleid in uitvoering van Titel I van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat de samenstelling en de opdrachten van de CIW betreft,
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Milieu- en Adviesraad Vlaanderen en van de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen in te winnen;
- 3° indien de adviezen uit punt 2 geen aanleiding geven tot een inhoudelijke wijziging van de tekst van het ontwerp, de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR